

LTS: Kỷ niệm Ngày nhà báo Việt Nam 21.6, Bộ Văn hóa thông tin, Ban Tư tưởng - văn hóa Trung ương cùng Hội Nhà báo VN đã phối hợp tổ chức Hội thảo báo chí kinh tế lần thứ 2 tại Hà Nội. Đến dự hội thảo có các ông Hà Đăng, Trưởng Ban tư tưởng - Văn hóa Trung ương Đảng; Ô.Trần Hoàn, Bộ trưởng Văn hóa - Thông tin; Ô.Phan Quang, Tổng thư ký Hội nhà báo VN cùng các Bộ trưởng thương mại, Tài chính, Thứ trưởng Bộ văn hóa thông tin, các tổng biên tập và phó tổng biên tập của 26 tạp chí, 12 báo ngành, 8 báo ngày và đại diện các doanh nghiệp, trường và viện nghiên cứu.

Cuộc hội thảo lần này xoay quanh chủ đề *"Nâng cao chất lượng báo chí kinh tế nhằm thực hiện tốt nghị quyết hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ của Đảng"*.

Tạp chí Phát triển Kinh tế xin tóm tắt một số nội dung của cuộc hội thảo (đầu đề do tòa soạn đặt).

THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG CỦA BÁO CHÍ KINH TẾ VIỆT NAM

Hiện nay nước ta có khoảng gần 350 tờ báo và tạp chí, 25 bản tin thông tấn, về tạp chí gồm hơn 150 tờ, với hơn một nửa là tạp chí kinh tế của các bộ, ngành và đoàn thể trung ương, địa phương.

Có thể nói, hầu hết báo chí kinh tế đã thực hiện đúng tôn chỉ, mục đích và đang cố gắng tạo nên bản sắc riêng của mình. Nhiều tạp chí và báo kinh tế đã cố gắng nghiên cứu và giới thiệu để làm sáng tỏ các quan điểm, đường

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP CHO BÁO CHÍ KINH TẾ VIỆT NAM

lối, chủ trương, chính sách kinh tế được thể hiện trong nghị quyết hội nghị toàn quốc giữa nhiệm kỳ của Đảng, tập trung vào các nội dung chủ yếu: chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa; phát triển kinh tế nhiều thành phần, mở rộng và đa dạng hóa các hoạt động kinh tế đối ngoại v.v... Những nhân tố mới, những mô hình hoạt động kinh tế năng động, có hiệu quả trong điều kiện chuyển sang nền kinh tế thị trường theo định hướng XHCN cũng đã được báo chí kinh tế đề cập, giới thiệu kịp thời, đồng thời còn đề xuất nhiều kiến nghị bổ ích, thiết thực, có căn cứ lý luận và thực tiễn để Đảng-Nhà nước kịp thời sửa đổi, bổ sung các chế độ, chính sách, các giải pháp kinh tế phù hợp với thực tiễn của tình hình.

Các báo chí kinh tế, trên các mức độ khác nhau đã gần việc thực hiện các nhiệm vụ kinh tế với việc giải quyết các vấn đề xã hội: công ăn việc làm, các chế độ chính sách đối với các đối tượng chính sách trong điều kiện của nền kinh tế thị trường; đấu tranh chống tiêu cực, chống tham nhũng ở các đơn vị, tổ chức làm kinh tế và của xã hội nói chung... Báo chí kinh tế cũng đã góp phần phân tích, lý giải tình hình và đã kiến nghị, đề xuất các giải pháp kinh tế đối với các vấn đề này sinh đột xuất như điều chỉnh lại lãi suất tiết kiệm, ổn định giá trị đồng tiền, giải quyết tình hình ứ đọng nông sản hàng hóa khi được mùa, quản lý và phân bổ chi tiêu xuất nhập khẩu...

Tuy nhiên, trong thời gian qua, báo chí kinh tế cũng đã mắc phải những khuyết điểm, thiếu sót cần được rút kinh nghiệm và sửa chữa kịp thời.

Trước hết, đó là sự tằn tnh của các bài vở. Ngoài những số tạp chí và tuần báo mang tính chuyên đề, ở nhiều tạp chí và tuần báo kinh tế chưa hình thành các mảng bài tương đối tập trung về một chủ đề kinh tế nhất định, do đó làm cho nhận thức và hiểu biết của người đọc bị phân tán, nhất là khi họ muốn nghiên cứu, tìm hiểu sâu về một vấn đề kinh tế quan trọng.

Hai là, việc thông tin cũng như

một số quan điểm lý luận trình bày trên các báo kinh tế còn có những sơ hở, thiếu sót không đáng để xảy ra (như công bố công khai cả những số liệu thuộc dạng mật). Có tình hình là cùng một hiện tượng kinh tế nhưng báo chí lại nói trái ngược nhau làm cho người đọc hoang mang và gây khó khăn cho việc xử lý, giải quyết.

Ba là, khi đề cập đến cuộc đấu tranh chống tệ nạn tham nhũng, buôn lậu, để thoát tài sản của nhà nước, của tập thể thường chỉ miêu tả, tường thuật các hiện tượng, quá trình diễn biến của vụ việc mà chưa có sự phân tích sâu sắc về nguyên nhân và những bài học kinh nghiệm cũng như chưa đề cập được các giải pháp kinh tế có khả năng khắc phục có hiệu quả các tệ nạn nhức nhối này.

Bốn là, việc điều tra, nghiên cứu, phân tích những kinh nghiệm hay của các doanh nghiệp, các tổ chức kinh tế, các doanh nhân thuộc các thành phần kinh tế khác nhau đã "ăn nên làm ra" trong quá trình chuyển đổi cơ chế vừa qua và hiện nay chưa được các báo chí kinh tế đề cập một cách đúng mức.

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO BÁO CHÍ KINH TẾ

1. Tiếp tục bám sát, đi sâu phân tích, tuyên truyền, giải thích mục tiêu, đường lối, chính sách, giải pháp, bước đi của công cuộc đổi mới và phát triển kinh tế theo nghị quyết hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ của Đảng. Cụ thể là:

- Góp phần quán triệt, thúc đẩy sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước- nhiệm vụ kinh tế- xã hội quan trọng hàng đầu trong thời gian tới.

- Thấu suốt, vận dụng đúng đắn, hướng dẫn thực hiện nhất quán chính sách phát triển kinh tế nhiều thành phần, tạo động cơ và môi trường thuận lợi cho các thành phần kinh tế, các loại doanh nghiệp phát triển nhanh và có hiệu quả cao.

- Góp phần xây dựng đồng bộ cơ chế thị trường dưới sự lãnh đạo, điều tiết của nhà nước.

- Phổ biến kịp thời, phân tích diễn giải sâu sắc, chú trọng thông tin về chính sách văn hóa xã hội của chính phủ, nâng cao dân trí, đặc biệt bám sát tinh thần nghị quyết hội nghị lần thứ 5 của TW về xây dựng cơ cấu kinh tế nông thôn; ngoài ra cần chú ý phổ biến văn hóa tới đồng bào miền núi để từng bước xây dựng đời sống mọi tầng lớp nhân dân ấm no, văn minh, tiến bộ.

- Hướng ứng tích cực, đi sâu xung kích trên mặt trận đấu tranh chống tiêu cực, tham nhũng và tệ nạn xã hội.

- Mở rộng quan hệ đối ngoại, theo hướng giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, thông tin có chọn lọc những thành tựu, kinh nghiệm về mọi lãnh vực của thế giới, đồng thời thông tin để bạn bè hiểu hơn thế mạnh, tiềm năng và khả năng hợp tác của đất nước ta. Học hỏi, tiếp thu kiến thức khoa học kỹ thuật nghiệp vụ của các tổ chức báo chí quốc tế để dần hòa nhập đóng góp vai trò vào cộng đồng báo chí thế giới.

2. Công tác đào tạo bồi dưỡng phóng viên: Bộ Văn hóa thông tin sẽ có kế hoạch cụ thể giao cho vụ báo chí của Bộ kết hợp với các cơ quan hữu quan và các phòng viên kinh tế giỏi của các báo và các tạp chí mở các khóa học ngắn hạn và trung hạn đào tạo phóng viên kinh tế, tiến tới xây dựng được viện nghiên cứu hỗ trợ đào tạo nghiệp vụ báo chí để giúp các báo và các tạp chí huấn luyện thường xuyên nghiệp vụ phóng viên, đáp ứng được yêu cầu công nghiệp hóa và hiện đại hóa nền kinh tế.

CHÍNH SÁCH TÀI CHÁNH ĐỐI VỚI VIỆC PHÁT TRIỂN BÁO CHÍ KINH TẾ

Trong điều kiện ngân sách nhà nước (NSNN) còn bội chi lớn, việc dành một phần NS để tài trợ cho các báo là một cố gắng lớn của nhà nước. Tuy nhiên đó cũng chỉ mới đáp ứng được một phần nhu cầu của báo chí. Để phát triển hơn nữa sự nghiệp báo chí ở nước ta, một mặt nhà nước cần có chính sách đầu tư tài chính thỏa đáng cho báo chí, mặt khác cần phải có sự vận động tài trợ cho báo chí, thông qua các doanh nghiệp, các tổ chức kinh tế, thông qua kêu gọi tài trợ của các tổ chức phi chính phủ, chính phủ ở nước ngoài. Một số tờ báo của ta đã làm được việc này và đã tạo ra được một nguồn lực tài chính đáng kể, bảo đảm hoạt động của mình mà không trông chờ vào trợ cấp của NSNN. Trên thế giới có những tập đoàn báo chí rất lớn, có những triệu phú, tỷ phú về báo chí. Chúng ta cũng cần đi dần theo hướng đó với định hướng XHCN của ta. Tất nhiên để làm được điều này cần phải xem xét lại cách thức quản lý tài chính đối với báo chí. Hiện nay mô hình quản lý báo chí nói chung và báo chí kinh tế nói riêng có 2 dạng: Hạch toán kinh tế độc lập (doanh nghiệp) và hạch toán sự nghiệp (dự toán). Cả 2 mô hình này đều

có những ưu điểm và tồn tại nhất định. Vì vậy, vấn đề đặt ra là phải tiến hành kiểm tra, rà soát, phân tích, phân loại các đơn vị báo chí, xác định rõ đơn vị có lãi, chưa có lãi hoặc thu đủ, chỉ đủ, với nhiệm vụ nhà nước đặt hàng, tài trợ để sắp xếp lại các hoạt động xuất bản, báo chí.

CẦN SỬA ĐỔI CHẾ ĐỘ TIỀN LƯƠNG CHO NHÀ BÁO

Khi nghiên cứu, so sánh hao phí lao động sống trong 16 ngành hoạt động sản xuất và dịch vụ ở mọi quốc gia, các nhà khoa học trên thế giới đã đi đến một kết luận thống nhất: Nghề Báo là nghề lao động nặng nhọc, vất vả và phức tạp, chỉ xếp sau ngành Thợ mỏ và Cảnh sát, nghĩa là cường độ lao động của nhà báo cao gấp nhiều lần nhiều các hoạt động của các ngành còn lại.

Trước đây việc xếp lương cho ngành báo chí đã được nhà nước quan tâm và đánh giá đúng công sức và sản phẩm do họ làm ra. Nhưng vừa qua việc xếp lương cho ngành báo chí theo nghị định 25/CP ngày 23.5.1993 lại đảo lộn trật tự vốn có về việc xếp lương đối với ngành báo chí, tồn tại gần 40 năm. Theo bảng lương mới, thang lương phóng viên báo chí, những người có tối thiểu một bằng đại học, lại không bằng thang lương hành chính sự nghiệp.

Thí dụ: bảng chuyển xếp lương cũ sang lương mới theo nghị định 25/CP, đối với ngành báo chí không có phụ cấp nghề nghiệp về hệ số chuyển đổi thấp hơn nhiều ngành khác mà những ngành đó lại không thuộc "ngành nghề nặng nhọc". Rõ ràng lương mới áp dụng cho ngành báo chí theo nghị định 25/CP là sự đánh giá và trả công không tương xứng với lao động của họ đã bỏ ra và càng không đúng khi nói đến việc ưu tiên, khuyến khích các nhà báo hành nghề theo luật định.

Hội nhà báo Việt Nam, Bộ Văn hóa thông tin, Ban Tư tưởng văn hóa Trung ương nên so sánh, phân tích về thực trạng tiền lương mới áp dụng đối với nghề báo - xem có cân đối chung với ngành nghề khác và tương xứng với lao động của họ đã bỏ ra chưa mà kiến nghị với Thủ tướng Chính phủ về việc sắp xếp, cải tiến chế độ tiền lương mới đối với báo chí hiện còn nhiều bất hợp lý, không khoa học, thiếu sức thuyết phục động viên giới báo chí trong hoạt động nghề nghiệp.

HỢP TÁC BÁO CHÍ VỚI NƯỚC NGOÀI

Ở Việt Nam, vấn đề hợp tác báo chí với nước ngoài còn là mới mẻ. Cho đến nay mới có 5 tờ báo hợp tác với nước ngoài như *Việt Nam đầu tư nước ngoài*, *Thời báo Kinh tế Việt Nam*, *Quan hệ quốc tế*, *Thời trang trẻ* và *Vietnam News*.

Những mặt được trong sự hợp tác quốc tế

Những người làm báo phương Tây rất quan tâm đến độc giả. Họ phải làm

cho báo đạt tiêu chuẩn cao về nội dung, về nghệ thuật, về hình thức. Có như vậy mới bán được và mới tồn tại được. Họ có nguồn tiêu thụ, biết tổ chức nguồn tiêu thụ, biết lấy quảng cáo.

- Cái quan trọng hơn là có quan hệ quốc tế rộng lớn. Điều đó làm cho tờ báo của ta có thể nâng lên trình độ quốc tế để trở thành một loại hàng hóa đặc biệt trong thị trường quốc tế.

- Bạn có khả năng đầu tư vào tờ báo, từ khâu in ấn đến biên tập.

Những nhược điểm

- Nếu xét thuần túy kinh tế thì nước ngoài chỉ đầu tư vào báo nào có đối tượng rộng, có thể thu được quảng cáo đủ bù đắp chi phí và có lãi. Do đó không phải báo nào họ cũng đầu tư.

- Do chỉ phối tài chính, công ty nước ngoài có thể làm cho Ban biên tập lệ thuộc vào túi tiền của họ như đứa trẻ con phải lệ thuộc vào bầu sữa của bà mẹ.

- Đối với tờ báo tiếng Anh do ta không có nhiều nhà báo giỏi tiếng Anh; nên công tác biên tập tiếng nước ngoài phải do người nước ngoài thực hiện. Vì thế, rất dễ sai sót do người nước ngoài không đồng quan điểm, đường lối, chính sách của mình. ♣

KIỀU ANH
(tổng hợp)

LỜI CẢM ƠN

Nhân Ngày nhà báo Việt Nam 21.6.1994, nhiều cơ quan đơn vị, và bạn đọc đã gửi lẵng hoa, thiệp chúc mừng và quà tặng cũng như đến thăm hỏi, động viên anh em Tạp chí Phát triển Kinh tế.

Tòa soạn tạp chí PTKT chân thành cảm ơn sự quan tâm ưu ái của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trần Hồng Quân, Đảng Ủy, Ban giám hiệu, Công đoàn, Đoàn thanh niên, các Trung tâm, Phòng Ban của nhà trường cùng các đại diện doanh nghiệp và bạn đọc.

Chúng tôi hứa sẽ cố gắng nâng cao chất lượng tờ báo để đáp ứng với sự tin cậy và ủng hộ nhiệt tình của bạn đọc.

Tổng biên tập PTKT